

та окремих видів діяльності підприємства. Зокрема, податкомісткість реалізованої продукції розраховують відношенням суми податкових платежів підприємства за певний період до обсягу реалізації продукції за цей період. Коефіцієнт оподаткування доходів суб'єкта господарювання визначають співвідношенням між сумою податків, що їх включають до ціни продукції за певний період та сумою доходу підприємства за цей період. Коефіцієнт оподаткування витрат характеризує частку податків, що їх відносять на витрати виробництва (собівартість), у величині собівартості продукції, робіт і послуг. Коефіцієнт оподаткування прибутку показує частку податків, які підприємство сплачує з прибутку, в сумі, отриманого ним прибутку. Коефіцієнти оподаткування різних видів діяльності суб'єкта господарювання (операційної, інвестиційної, фінансової) розраховують відношенням суми податків, сплачених підприємством у процесі кожного із видів діяльності до доходів від кожного із цих видів діяльності підприємства.

Результати аналізу податкового навантаження підприємства дають змогу обґрунтувати способи мінімізації чи оптимізації податкових платежів суб'єкта господарювання.

Чалюк Л. В.,
*аспірант кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні в Україні під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. Однак, більш змістовним і точним визначенням цієї категорії є таке, за яким грошовий потік (cash flow) являє собою сукупність розподілень у часі надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються господарською діяльністю підприємства.

На підприємстві можливе виникнення трьох фінансових ситуацій, кожна з яких пов'язана з наявністю чи відсутністю грошових коштів:

- виплати перевищують надходження грошей до підприємства за певний період. У цьому випадку виникає дефіцит коштів, усу-

нення якого вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів, що також пов'язано з витратами;

- надходження грошових коштів перевищують виплати, що може призвести до надлишкової ліквідності. Вільна готівка — це неприбутковий актив, тому вона повинна використовуватися для одержання додаткового доходу, що вимагає здійснення фінансових заходів щодо розміщення таких коштів;

- збалансованість потоків платежів забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах і задовольняє фінансові потреби зацікавлених у підприємстві груп осіб.

Як бачимо, принцип співвідношення надходжень і витрат грошових коштів є рушійною силою економічного зростання будь-якого підприємства, оскільки дозволяє фінансовим менеджерам робити висновки про результати діяльності бізнесу і його перспективи. Тому показник потоку грошових коштів має більш інформаційне значення, ніж прибуток підприємства.

Отже, зростання значення аналізу грошових потоків підприємства зумовлюється наступними позиціями: 1) грошові потоки обслуговують господарську діяльність підприємства практично у всіх її аспектах; 2) фінансова стійкість підприємства визначається тим, наскільки різні види грошових потоків синхронізовані між собою за обсягами і в часі; 3) ефективне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності операційного процесу підприємства; 4) раціонально організовані грошові потоки дозволяють скоротити потреби підприємства у позиковому капіталі; 5) грошові кошти є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства; 6) наявність грошових коштів дають можливість знизити ризик неплатоспроможності підприємства; 7) активні форми організації грошових потоків дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, що генерується безпосередньо його грошовими активами.

Таким чином, ефективна організація аналізу грошових потоків підприємства сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій, що є джерелом прибутку.

Зазвичай аналіз грошових потоків економічного суб'єкта дає змогу розкрити можливі резерви поліпшення ефективності використання коштів; показує найпривабливіші підрозділи для інвестиційних проектів; виявляє, які позиції звітності підприємства потребують найбільших вкладень коштів; є цінним доповненням

до аналізу фінансового стану, бо враховує багато сторін діяльності, які не досліджуються при загальному аналізі фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства.

Тому метою аналізу грошових потоків слід обрати пошук причини дефіциту (надлишку) грошових коштів і визначення джерел їх надходження та напрямків використання для контролю за поточною ліквідністю і платоспроможністю підприємства.

До основних завдань аналізу грошових потоків пропонується віднести:

- аналіз джерел утворення грошових коштів;
- аналіз напрямків витрачання грошових коштів;
- аналіз руху грошових коштів за видами діяльності підприємства;
- аналіз взаємозв'язку прибутку і змін грошових коштів;
- аналіз взаємозв'язку зростання обсягів фінансово-господарської діяльності і потреб у грошових коштах.

Інформація про рух грошових коштів може своєчасно попередити про негативні тенденції в діяльності підприємств. Грошові потоки зумовлюють збалансованість витрат і прибутків у кожному циклі діяльності підприємства та забезпечують рівновагу між ліквідністю активів і строковістю погашення зобов'язань.

Слід зауважити, що проблеми фінансового розвитку на мікрорівні перебувають у тісному взаємозв'язку із проблемами макроекономічного регулювання. Загальноекономічна ситуація в країні, інвестиційний клімат, інституційне й правове оточення можуть стимулювати або пригнічувати фінансовий розвиток підприємств, піддавати їх руйнівному чи творчому процесу.

Отже, отримання реальної картини макроекономічних процесів і розуміння їх природи неможливе без глибоких досліджень фінансових механізмів, що визначають функціонування підприємств. Особливо гостро необхідність такого підходу проявляється в ситуації, коли те чи інше мікро- явище протікає в макросередовищі, охопленому кризовими процесами.

Ось чому на сучасному етапі особливої актуальності набувають дослідження, спрямовані на розбудову аналітичного забезпечення фінансового управління підприємствами в умовах нестабільного зовнішнього середовища. При цьому проблеми раціоналізації грошових потоків підприємств доцільно вивчати з перспективних позицій — досягнення ними збалансованості та синхронності руху як необхідної вимоги функціонування в ринкових умовах.